

1967 ARAP-İSRAİL SAVAŞI SONRASINDA NURETTİN TOPÇU'NUN, YAHUDİLİK VE SİYONİZM'E BAKIŞI

Nurettin Topçu's View of Judaism and Zionism After The 1967 Arab-Israeli War

Akif ÇARKÇI

Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, Düzce/Türkiye
akif.carkci@gmail.com

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type:

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 24.10.2025

Kabul Tarihi / Date Accepted: 16.11.2025

Yayın Tarihi / Date Published: 28.02.2026

DOI: 10.71096/cakutad.1810186

İntihal | Plagiarism

Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

Değerlendirme | Peer-Review

İki Hakem / Çift Kör Hakem

Double Anonymized - Two External

Atıf | Citation

Çarkçı A. (2026). 1967 Arap-İsrail Savaşı Sonrasında Nurettin Topçu'nun, Yahudilik ve Siyonizm'e Bakışı. ÇAKÜTAD, 6 (1). s. S1-S16.

Telif Hakkı | Copyright

(CC BY-NC 4.0) Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

Licensed under the (CC BY-NC 4.0) International License.

Etik Beyan | Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği ve yazarının sorumluluğunda olduğu beyan olunur.

It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Etik Kurul İzni | Ethics Committee Permission

Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır.

Ethics committee permission is not required for this study. No research has been conducted on any living creature (human or animal).

Finansman ve Çatışma Beyanı | Grant Support and Conflict of Interest

Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması olmadığını ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

The author of the article declares that there is no financial conflict of interest with any institution, organization, or person related to this study and that there is no conflict of interest between the authors.

Yazar Beyanı/ Author's Statement:

-

Öz

Nurettin Topçu, yakın dönem Türk düşünce tarihinin önemli isimlerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. İslamcı, Anadoluçu, Sosyalist gibi nitelermelerle tanımlanan Topçu, ikinci kuşak İslamcılar arasında müstesna bir konuma sahiptir. Medrese geleneğinden yetişen ulema profiline karşın Batı'da eğitim almış, Batı felsefesini ve düşüncesini de bilen bir aydın olarak entelektüel açıdan yaşadığı çağda etkili olmuş, arkasında büyük bir külliyat bırakmıştır. İsrail ile Arap komşuları arasında 1967'de yaşanan 6 Gün Savaşı sonrasında Nurettin Topçu Yahudilik ve siyonizm hakkında çeşitli yazılar kaleme almış, bu yazılarda her iki konudaki görüşlerini kamuoyuyla paylaşmıştır. Çalışmamızda Topçu'nun konuya ilişkin yazdıkları analiz edilerek Yahudilik ve Siyonizm hakkındaki görüşleri açığa çıkarılmaya çalışılmış, Topçu'nun bu konulardaki düşünceleri irdelenerek kendisinin teknik ve düşünsel olarak hangi yönelimlere sahip olduğu söylem analizi yöntemi kullanılmak suretiyle tespit edilmeye çalışılmıştır. Anlaşıldığı kadarıyla Topçu; kaba bir anti-semitizm içinde olmamış, adaleti elden bırakmadan Yahudileri sadece yaptıkları üzerinden değil, düşünce tarihi bakımından da eleştirmiştir. Topçu, Spinoza'dan Karl Marx'a Durkheim'den Freud'a kadar Yahudi kökenli bütün düşünürleri kendi inanç ve düşünce dünyasına yaslanarak eleştirmiş, bu düşünürlerin fıtrat, ahlak ve Allah kavramlarını yerle bir ettiklerini ifade etmiştir. Yahudileri şeytan olarak tavsif etmesi, insan türüne ait varlıklar olarak görmemesi ve para ile olan ilişkilerini ağır şekilde eleştirmiş olmasını hem Yahudilerin tarihte işledikleri cürümler hem de 6 Gün Savaşı'nda yaşananlardan biriken öfkeyle açıklamak mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Nurettin Topçu, Yahudiler, Yahudilik, Siyonizm, İslamcılık.

Abstract

Nurettin Topçu emerges as one of the important figures in the recent history of Turkish thought. Described with labels such as Islamist, Anatolianist, and Socialist, Topçu holds a unique position among the second generation of Islamists. Educated in the medrese tradition, he was a scholar who also studied in the West and was knowledgeable about Western philosophy and thought, shedding light on his era and leaving behind a large body of work. After the Six-Day War, Nurettin Topçu wrote various articles on Judaism and Zionism, sharing his views on both subjects with the public. In our study, Topçu's writings on the subject are analysed in an attempt to reveal his views on Judaism and Zionism. Topçu's thoughts on these issues are examined, and an attempt is made to determine his technical and intellectual orientations using discourse analysis. As far as can be understood, Topçu did not engage in crude anti-Semitism; he criticised Jews not only for their actions but also from the perspective of intellectual history, without compromising justice. Topçu criticised all Jewish thinkers, from Spinoza to Karl Marx, Durkheim to Freud, based on his own beliefs and worldview, stating that these thinkers had destroyed the concepts of nature, morality and God. His characterisation of Jews as devils, his refusal to see them as human beings, and his harsh criticism of their relationship with money can be explained both by the crimes committed by Jews throughout history and by the anger that built up during the Six-Day War.

Keywords: Nurettin Topçu, Jewry, Jews, Zionism, Islamism.

Giriş

Nurettin Topçu, ikinci kuşak İslamcılar arasında laik eğitim sistemi içinde yetişmiş ve batıda eğitim almış bir aydındır (Çaha ve Şahin, 2013, s.604). Arkasında bıraktığı külliyat göz önüne alındığında Cumhuriyet dönemi Türk ve İslam düşüncesi açısından önem arz eden bir konumdadır. İkinci kuşak İslamcılar içinde Said Nursi, Süleyman Hilmi Tunahan gibi medrese geleneğinden yetişen zatlar bulunmakla birlikte Necip Fazıl ve Nurettin Topçu gibi Batı düşüncesiyle de etkileşim içinde olmuş İslamcılar, çıkardıkları dergiler (*Büyük Doğu ve Hareket Dergisi* gibi) ve kaleme aldıkları yazılarla hem yaşadıkları dönemde hem de vefatlarından sonra yakın dönem Türk fikir hayatında etkili olmuşlardır.

Topçu, ikinci kuşak İslamcılar arasında “İslamcı Anadoluculuk” hareketinin en bariz temsilcisidir. Batıcılık ve Kemalizm karşıtı tutumuyla öne çıkan Topçu, batıda eğitim almış olmasına rağmen batıyı körü körüne taklit etmenin bir fayda sağlamayacağını savunmuş, Türklük ile İslamlığı sentezleyerek bir medeniyet ideali olarak gördüğü Anadolucu İslamcılığını öne çıkarmıştır (Topçu, 1978, s.67). Nurettin Topçu, bir yandan Türkiye merkezli bir millî düşünce eksenini geliştirme yönünde gayret sarf ederken öbür taraftan İslam dünyasının sorunlarına temas eden yazılar da yazmıştır. Bu bağlamda Yahudilik ve Siyonizm gibi yaşadığı dönemde İslam dünyasını yakından ilgilendiren konulara da temas etmiştir. Nitekim 6 Gün Savaşı’nın yaşandığı 1967 yılında Yahudilik ve Yahudiler üzerine çeşitli yazılar yazmıştır. Bu yazıların analiz edilmesi ve düşünce hayatımızda etkili olmuş bir aydının görüşlerini ilmî bir perspektifle ele alınması gerekmektedir.

Çalışmamızda öncelikle Topçu’nun hayatı ve eserleri üzerinde durulmuş, ideolojik olarak hangi çizgide durduğu incelenmiştir. Devamında, Yahudilik konusunda kaleme aldığı yazıların kısa bir tasnifi yapılmış, araştırmamızın ilgi odağında bulunan Yahudilik ve Siyonizm hakkında temel bazı bilgiler ortaya konduktan sonra Topçu’nun Yahudilik ve onunla ilişkili konulardaki bakış açısı ve fikirleri masaya yatırılmaya gayret edilmiştir. Çalışma, ikinci kuşak bir İslamcı düşünürün Yahudiler konusundaki yaklaşımını ve fikirlerini müstakil olarak ele almak bakımından önem arz etmektedir. Yapılan literatür taraması neticesinde konunun henüz bilimsel bir makaleye konu edilmediği anlaşılmaktadır. Bu açıdan çalışmanın ilgili literatüre özgün bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer taraftan çalışmada yöntem olarak literatür taraması ve literatür analizine ek olarak söylem analizinin de bazı imkanlarından yararlanılmıştır. Bilindiği üzere Söylem analizi bir nitel araştırma yöntemi olarak dili belli bir bağlam içinde incelemek için kullanılmaktadır. Gee’ye göre kullanılan dil her zaman bir bakış açısıyla ortaya çıkar. Her anlatıda muhakkak bir bağlam söz konusudur (Gee, 2011). Söylem analizi, metin veya konuşma biçiminde ortaya çıkan dilin detaylı bir şekilde analiz edilmesidir. Bu analiz çabası, söylemin arkasındaki ontolojik ve epistemolojik çıkarımlara ulaşmayı mümkün kılan bir araştırma yöntemidir. Söylem analizi probleme ilişkin kesin sonuçlar vermez. Meseleye yukarıdan bakar, daha kavrayıcı bir bakış açısı ile algılama imkânı sunar adeta bir içgörü geliştirir (Akturan ve diğ., 2008, s.25). Söylem analizinin temelde odaklandığı husus insanların kendi dünyalarını anlamlandırmak için dili ne şekilde kullandıklarıdır.

Söylem analizi yönteminde yapılacak çalışma için gerekli olan malzeme yani veri toplanır ve bu veriler üzerinden analiz yapılır. Kitaplar, dergiler, gazeteler, broşürler ve diğer yazılı materyaller bu kapsamdadırlar. Biz çalışmamızda Topçu’nun kitaplarından, dergi ve gazetelerdeki yazılarından yararlandık. Araştırma sorularımız çerçevesinde işe yarayacak veriler toplandıktan sonra metinlerin yapılarını inceleyerek söylemsel ifadelere yoğunlaştık. Siyonizm ve Yahudilik anahtar kavramları üzerinden Topçu’nun bu kavramlara hangi anlamları yüklediğine, ne düşündüğüne ve bu düşüncelerini nasıl yansıttığına odaklanmış olduk. Böylece konuya ilişkin olarak Nurettin Topçu’nun kendi inanç ve ideolojisi çerçevesinde ürettiği metinlerde ortaya koymuş olduğu tespit ve sonuçlar analiz edilmiştir.

Çalışmanın temel sorunsalı; Nurettin Topçu gibi İslamcı çizgide fikir üretmiş bir münevverin Yahudilik ve siyonizm meselesine hangi açıdan baktığı, kaba bir antisemitizm içinde olup olmadığı, Yahudiler hakkında öne sürdüğü görüş ve düşüncelerin neler olduğu ve bu düşüncelerde tanımlamalarını hangi yönde yaptığının tespit edilmesi şeklinde açıklanabilir.

1. Nurettin Topçu'nun Hayatı

Nurettin Topçu, 7 Kasım 1909'da İstanbul'un Süleymaniye semtinde dünyaya gelmiştir. Aslen Erzurumlu bir ailenin ferdidir. Dedesi Osman Efendi, Erzurum Ruslar tarafından işgal edildiği yıllarda orduda topçu olarak vazife yaptığından aile Topçuzâdeler olarak tanınmaktadır (Kutlu, 1976, s.110). Aileden İstanbul'a yerleşen ilk kişi Nurettin Topçu'nun babası Ahmed Efendi olmuştur. Nurettin Topçu'nun çocukluk yılları Çemberlitaş ve Süleymaniye'de geçmiştir. Büyük Reşit Paşa Numune Mektebini bitirdikten sonra ortaöğrenimine Vefa İdadisinde devam eden Topçu, 1928 yılında İstanbul Erkek Lisesinden mezun olmuştur (Şehsuvaroğlu, 2002, s.13). Avrupa'da öğrenim görmek üzere girdiği sınavda başarılı olan Topçu, Fransa'da Aix Lisesinde, Aix Fakültesinde, sonrasında da Strasburg Üniversitesinde öğrenim görmüştür. Felsefe eğitimini Strasburg Üniversitesinde alan Topçu, burada ahlâk kurlarını (dersler/seminerler) geçti ve sanat tarihi lisansı yaptı. Strasburg'ta hazırlayıp Sorbonne'da savunduğu doktora teziyle yüksek başarı elde etti. Sorbonne'da doktora derecesi alan ilk Türk olarak kayıtlara geçen Topçu, 1934 yılında Türkiye'ye dönerek Galatasaray Lisesinde felsefe öğretmenini olarak göreve başladı. Bu arada Hüseyin Avni Ulaş'ın kızı Fethiye Hanım'la evlendi (Heyet, 1992, s.11-12). Bazı öğrencilere geçer not verme teklifini reddettiği için çalıştığı okulun müdürü tarafından tayini düğün günü İzmir Lisesine çıkarıldı. İzmir'de bulunduğu yıllarda *Hareket Dergisi*'ni çıkarmaya başladı. Hareket'teki bir yazısından dolayı tayini tekrar Vefa Lisesine çıkarıldı. Sonrasında Denizli İsmet İnönü Lisesinde, İstanbul Erkek Lisesinde, Vefa ve Haydarpasha Liselerinde uzun bir dönem öğretmenlik yaptı. Bergson üzerine hazırladığı teziyle doçent unvanı alan Topçu uzun bir süre İstanbul Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi kadrosuna alınmadı. Robert Kolej, İstanbul İmam Hatip Lisesi gibi okullarda felsefe, tarih, dinler tarihi öğretmenlikleri yaptı. 1974 yılında yaş haddinden emekli olan Topçu, 10 Temmuz 1975 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Kabri, Topkapı Kozlu Kabristanındadır (Kara, 2012, s.249).

Nurettin Topçu'nun sosyal yaşamına bakıldığında, oldukça aktif bir ilim ve düşünce adamı olduğu görülmektedir. Fransa'dan döndüğünde çocukluk arkadaşı vesilesiyle Abdülaziz Bekkine Efendi ile tanışarak kendisine intisap etmiştir. Celal Ökten hocadan İslami ilimler bakımından faydalanmış, fikrî ve siyasi faaliyetlerini, Türk Kültür Ocağı, Milliyetçiler Derneği, Milli Türk Talebe Birliği, Aydınlar Ocağı, Türkiye Millî Kültür Vakfı gibi kuruluşlarda sürdürmüştür. Ali Fuat Başgil ile birlikte Adalet Partisi'nin kuruluş çalışmalarına katılmış, 1961 senesinde Konya'dan senatör adayı gösterilmiştir. Ancak daha sonra siyasi ve fikri bazı gerekçelerle Adalet Partisi çevresiyle yollarını ayırmıştır (Kara, 2012, s.249).

2. Nurettin Topçu'nun Eserleri

Nurettin Topçu'nun akademik çalışmaları yanında çeşitli yerlerde yazdığı makalelerinden derlenmiş ve pek çoğu sağlığında kitaplaşmış çok sayıda eseri vardır. Kendisinin doktora ve doçentlik tezleri yanında felsefe grubu dersleri için hazırladığı ders kitapları (sosyoloji, felsefe, psikoloji, mantık, ahlak kitapları) da bulunmaktadır. Sağlığında kitaplarına girmemiş makaleleri ise 1997-2005 yılları arasında İsmail Kara ve Ezel Erverdi tarafından yayına hazırlanmış, bütün eserleri 21 kitaplık bir külliyat hâlinde basılmıştır. Ayrıca 2025 yılında yukarıda zikredilen isimler tarafından Nurettin Topçu'nun bütün yazıları iki cilt hâlinde bir araya getirilerek yayınlanmıştır. Nurettin Topçu'nun fikrî ve akademik eserleri yanında edebî sahada kaleme aldığı, *Taşralı* (hikâyeler), *Reha* (roman) gibi çalışmaları da bulunmaktadır. *Ahlak Nizamı*, *Türkiye'nin Maarif Davası*, *Mehmed Akif*, *Yarınki Türkiye*, *Büyük Fetih*, *Devlet ve Demokrasi*, *Kültür ve Medeniyet*, *İsyân Ahlakı*, *Millet Mis-*

tikleri, *İslam ve İnsan, Varoluş Felsefesi-Hareket Felsefesi, Milliyetçiliğimizin Esasları* eserlerinden bazılarıdır (Kara, 2012, s.253).

Topçu'nun bunlardan başka bir de beyanname ya da broşür olarak ifade edebileceğimiz, bazıları iki sayfadan bazıları da bir dergi makalesi büyüklüğünde, çok defa farklı yerlerde basılıp dağıtılmış yayınları da vardır. Bu broşürlerin çoğu Demokrat Parti döneminde basılmış, aktüel hadiseler hakkında kaleme alınmış, yer yer siyasal iktidarı ve rejimi de eleştiren yayınlardır (Kara, 2016, s.48). Nurettin Topçu'nun makale ve yazılarının yayınlandığı dergiler, *Hareket, Komünizme Karşı Mücadele, Düşünen Adam, Türk Yurdu, Şule, Bizim Türkiye, Büyük Doğu, Sebilürreşad* olarak zikredilebilir. Bu sıralamaya göre en çok yazıyı *Hareket*'te kaleme almış, en az sayıdaki makalesi ise *Sebilürreşad*'da yayınlanmıştır. Diğer yandan Topçu'nun, *Akşam, Yeni İstanbul, Yeni İstiklal, Son Havadis, Hürsöz* gibi gazetelerde de yazıları yayınlanmıştır. Topçu bazı yazılarında "Nizam Ahmet" ve "Osman Asyalı" şeklinde müstear isimler de kullanmıştır (Kara, 2012, s.253).

3. Anahatlarıyla Nurettin Topçu'nun Düşünce Dünyası ve İdeolojik Çizgisi

Nurettin Topçu'nun düşünce dünyası büyük ölçekte Anadolu merkezlidir. Tarih ve kültür perspektifinden bakıldığında ise Selçuklu ve Osmanlı mirası Topçu'nun düşünce dünyasında etkili olmuş, İslam ve tasavvuf düşüncesi bu çerçevede katalizör vazifesi görmüş, Batı'da eğitim almış olması dolayısıyla da Topçu'nun düşünce dünyası Batı felsefesinden de etkilenmiştir. Nurettin Topçu'nun düşünce dünyasında ahlak meselesi merkezi bir role sahiptir. Pek çok meseleye ahlak perspektifinden bakan Topçu, Cumhuriyet dönemi felsefecileri arasında bu konuda en fazla eser veren kişilerden birisidir. Doktora tezinde belirginleşen "isyan ahlakı" fikri, Kant ve Bergson etkileri taşıyan hareket felsefesi ile birleşmiş, rasyonalist ve pragmatist ahlak anlayışlarının karşısında bir düşünce olarak ortaya çıkmıştır. Nitekim Topçu'nun çıkardığı *Hareket Dergisi*'nin adı bu ilhamla ortaya çıkmıştır (Kara, 2012, s.249).

Topçu'nun düşünce dünyasında merkezî yer teşkil eden diğer bir mesele ise belki yerlilik olarak ifade edebileceğimiz ancak Topçu'nun zihin dünyasında yeniden formüle edilmiş bir Anadoluçuluktur. Anadolu milliyetçiliği İslami bir çizgiye çekmesi, topraktan kopuk milliyetçiliği, ırkçılığı, Turancılığı ve İslamcılığı bu bağlamda eleştirmesi tam da bu düşüncenin bir gereği olarak ortaya çıkmıştır. Topçu'nun düşüncesinde belirginleşen Anadolu/ Sosyalizmi ise Türkiye'nin kapitalist sisteme entegre olmaya başlaması ve ABD ile yakınlaşmasına bir itiraz olarak ortaya çıkmış, Anadoluçuluğun uzantısı olarak bir ahlak ve iktisat görüşü şeklinde Türk düşünce dünyasındakini yerini almıştır. Kapitalist süreçlere entegrasyonda ortaya çıkabilecek bir ahlaki sapma ihtimali karşısında Topçu maarif meselesi ve din eğitimi üzerinde özellikle durmuştur (Kara, 2012, s.250).

Topçu'da isyan ahlakı fikri ise anarşizmden ayrı bir kulvarda durmaktadır. İslam'ın merhamet nizamına bağlı bir düşünce olarak isyan ahlakı, mevcut nizamdan daha yüksek bir nizamın arzulanması meselesidir. Allah'a yakınlık ve itaat duygusu ile birleşen isyan ahlakı; fikri özgürleştirici, kişilik kazandırıcı, ahlakî bir eylemdir. Dolayısıyla isyan ahlakı fikri sadece bir düşünce değil aynı zamanda bir hareket, bir eylem özelliği taşır (Topçu, 2016, s.203)

Nurettin Topçu'yu diğer muhafazakâr ve milliyetçi düşünce insanlarından ayıran en temel özellik Durkheim-Gökalp çizgisinde yerini bulan sosyal determinizme bağlı cemiyet insanı fikrini reddetmesidir. Muhafazakâr görüş; toplumun yerleşik değerlerini, örf ve adetlerini önemserken diğer yandan devlete itaati hürriyet ve şahsiyet meselesinin üzerinde tutmaktadır. İyi vatandaş fikri üzerine kurulu görev adamı fikri Topçu'da eleştiri konusu olmuştur. Topçu, tam da bu noktada şahsiyeti öne çıkarmış, toplumu bir sürü olarak gören anlayışa karşı çıkmıştır. Durkheim ve

Gökalp'in cemiyetçi görüşünde fert kendi başına değer taşıyan bir varlık değildir. Topçu'nun hareket ve irade kavramlarıyla geliştirdiği şahsiyetçilik fikri, işte bu görüşe bir itiraz olarak doğmuştur. İnsan hür iradesiyle inanç ve görüş sahibi olmalı, cemiyet içinde kendi varlık alanında bütüncül bir şahsiyet olarak ortaya çıkmalıdır (Topçu, 2011, s.98). Mesuliyet fikri ise şahsiyetin ayrılmaz bir parçası olup bireyi harekete geçiren ve kuvvetlendiren bir iradedir. Mesuliyet aynı zamanda hürriyetlere yön veren, merhamet duygusu ile bütünleşen, ahlak meselesinin kaynağında bulunan bir kavramdır (Topçu, 2013, s.196-199). Dolayısıyla Topçu'nun fikir dünyasında mesuliyet duygusu; cemiyet içinde sürü hâline dönüşen birey fikri üzerine değil, cemiyet içerisinde şahsiyet, hür irade sahibi olan şahsiyet üzerine kurulmuştur.

Nurettin Topçu, Anadolu Sosyalizmi düşüncesini Demokrat Parti'nin ilk yıllarında savunmaya başlamıştır. O yıllarda Topçu'nun bu fikri kalkınma karşıtı bir akım olarak algılanmıştır (Kara, 2012, s.252). Oysa Topçu, Anadolu sosyalizmine bu perspektiften değil, bir ahlak meselesi olarak bakmayı yeğlemiştir. Ekonomik bir sistem önerisinden ziyade bir ahlakî duruş olarak ortaya çıkan ve İslam sosyalizmi olarak da ifade edilen bu görüş Topçu'nun *Ahlak Nizamı* isimli eserinde işlenmiştir. Türkiye'de sağ siyasetin Amerika'ya yakınlaşması Topçu'yu rahatsız etmiş, bu durumu yazılarında sık sık tenkit etmiştir (Topçu, 2008, s.186, 219). Sosyalizmi, çiğnenmesi hâlinde Allah'ın affetmeyeceği bir kul hakkı müdafaası olarak gören Topçu, bu davayı İslam'ın özünde barınan bir hak mücadelesi olarak değerlendirmiştir (Topçu, 2008, s.180).

Nurettin Topçu'nun milliyetçilik ve İslamcılık hakkındaki düşüncesi ise şu şekilde izah edilebilir: Millet ve milliyetçilikle ilgili meseleler, Topçu'nun düşünce dünyasında isyan ahlakı meselesiyle ve modernleşmeyle ilişkilidir. Topçu, Gökalp'in benimsediği maddeci ve ütöpik milliyetçilikten yana değildir (Kara, 2012, s.252). Ona göre Turancılık davası tam da bu kulvarda olup kaba ve realisttir. Benzer şekilde İslamcılarının da dini milletten ayıran yaklaşımını da reddetmektedir (Topçu, 2008, s.156-157). Anadolucular, Türklerin Malazgirt Savaşı ile başlayan Anadolu'yu yurt edinme hadisesini bir milat kabul ederler. Toprak ve vatan vurgularının güçlü olduğu Anadoluculuk ile tasavvufu birleştiren Topçu milliyetçiliğe bir ruhçu cephe kazandırmıştır. Milliyetçiliğin yeni ortaya çıkmadığını öne süren Topçu; Yunus, Fatih, Mevlana, Yavuz gibi karakterler üzerinden ruhçu milliyetçiliğe vurgu yapmış, bu tutumuyla milliyetçiliği yeniden tarif etmiştir (Kara, 2012, s.252).

Topçu'nun hangi ideolojik kulvarda değerlendirilmesi gerektiği meselesi çokça çetrefilli olmamakla birlikte milliyetçiliğe, İslamcılığa getirdiği yeni tarifler; kendisinin hatları keskin bir kalıba sokulamayacağını bariz göstergesidir. Yukarıda ifade edildiği üzere vatan ve toprak fikrinden bağımsız bir İslamcılığı onaylamayan Topçu, milliyetçilik konusunda ise kaba ve maddeci bir Turancılığı da tasvip etmemekte, ırkçı bulmakta, Ziya Gökalp'in sosyolojik tespitlerine pek çok noktada katılmamaktadır (Elibol, 2004, s.270).

Yazılarında komünizmi sert şekilde eleştiren Topçu (2008, s.227-296) İslamî sosyalizm meselesini ya da Anadolu sosyalizmini kalıbı kendisi döktüğü bir çerçeve içinde ele almaktadır. Sosyalizmi bir hak mücadelesi olarak gören Topçu, İslam'daki kul hakkı kavramıyla sosyalizm kavramını buluşturarak yeni bir terkip meydana getirmektedir.

Anadoluculuk meselesinde ise Topçu'nun konumlandırılabilceği yer İslamcı Anadoluculuk olarak gözükmektedir. İslamcı Anadoluculuk, 1939 ve sonrasında Topçu'nun çıkardığı Hareket Dergisi çevresinde gelişen bir harekettir. Hüseyin Avni Ulaş ve Nurettin Topçu bu hareketin lokomotifleri olmuşlardır. İslamcı Anadoluculuğun en belirgin özelliği "mekânın ırkı millete dönüştürmesi" olarak ifade edilebilir (Durgun, 2019, s.119). İslamcı Anadoluculukta vatan sadece fiziksel bir kavram değil, çerçevesi ahlakla çizilmiş bir alandır. Esasında Topçu'da milliyetçilik fikrine de-

ğindiğimiz kısımda anlatıldığı üzere Topçu, bir anlamda vatan kavramı ile İslamcılık arasında sıkı bir ilişki kurarak İslamcı Anadoluçuluğun temellerini atmıştır. Bu fikri mistik ve tasavvufi bir temelde inşa etmiş olması kendisini diğer Anadoluçuluk hareketi kulvarlarından ayırmaktadır. Zira Mavi Anadoluçular kimlik inşasında İslami unsurlara değil batılı değer dünyasına ve kadim Anadolu sembollerine dayanmışlar, Türkçü Anadoluçular ise etnik olarak Türk-Türkmen kimliği üzerine eğilmişler yer yer Kemalizm, Ulusalçılık, Turancılık ekseninde oluşmuş fikirlerle hareket etmişlerdir (Durgun, 2019, s.119).

Nihayetinde Nurettin Topçu'yu ideolojik olarak Turancılıktan (Gökalp çizgisinden) uzak bir milliyetçi, vatan kavramıyla arasına mesafe koymayan bir İslamcı, salt anlamda bir ekonomik sistem değil, "bir hak mücadelesi" olarak tanımladığı sosyalizm bakımından İslami sosyalist, Anadoluçuluk hareketleri bakımından ise İslamcı Anadoluçuluğu olarak tarif edebiliriz.

Ancak *Hareket Dergisi*'nde ilk yazılarında İslamcılığı Anadoluçuluk perspektifinden eleştirmiş, millî tarihe, emek ve toprağa vurgu yapmıştır (Doğan, 2004, s.444). Bu eleştirisine karşın milliyetçilik anlayışını da İslam dinine, bu dinin Anadolu topraklarında kurduğu yüksek medeniyete dayandırmıştır (Doğan, 2004, s.445).

4. Anahatlarıyla Yahudiler, Yahudilik ve Siyonizm

En temel anlamıyla Yahudilik, İbranilerin yahut Beni İsrail'in yani Yahudi milletin dinidir (Kahraman, 2013, s.165). Yahudilik, tek tanrı inancını merkeze alan, kutsal kitap ve kutsal toprak inanışına dayalı, seçilmiş bir millet ve Mesih düşüncesi gibi temel ilkeleri bulunan bir dindir (Meral, 2025). Hz. Musa'nın peygamberi olduğu, monoteist dinler ailesi içinde en eski halkayı temsil eden Yahudilik, bir inanç sistemi olmakla birlikte dini-etnik özelliklere de sahip bir kimliği ifade etmektedir. Yahudilik etnik açıdan ilk İbrani atası olarak kabul gören Hz. İbrahim'e ve kendisinden sonra gelen Hz. İshak ve Hz. Yakup'a dayandırılmaktadır. Dini açıdan başlangıç noktası ise Yakup'un on iki oğlundan neşet eden İsrailoğulları'nın Musa Peygamber tarafından Mısır'dan, kölelikten kurtarılıp Sina yarımadasına götürülmeleri ve burada atalarının Tanrısından Tevrat'ı almalarıyla başlamaktadır. Yahudiliğin bu ilk aşaması eski İsrail dini olarak adlandırılmaktadır. Eski İsrail dini ikinci mabed döneminde "Yahve" tapınmasını merkeze alan bir yapıya sahiptir. İsrailoğulları kutsal topraklara yerleştikten sonra uzunca bir zaman sonra krallık, ikinci mâbed ve Talmud dönemlerinde siyasi, hukuki, teolojik, mistik, eskatolojik boyutlar kazanmıştır (Gürkan, 2013, s.187).

Kimi Yahudi tarihçileri ya da ilahiyatçıları bir dinî sistem olan Yahudiliği etnik Yahudilikten ayırmaya çalışsalar da esasında bir bütün olarak Yahudilik; bir topluluğu, kültürü ve dini ifade etmektedir. Dolayısıyla Yahudilikte etnik ve dinî unsur bir arada bulunmaktadır (Gürkan, 2013, s.187). Yahudiliğin başlangıcını oluşturan ve kendilerini Tanrı'nın seçilmiş kulları olarak gören İsrailoğulları, bir etnik grubu ifade etmektedir. Tanrı'nın Hz. İbrahim'in soyundan gelenleri seçtiği ve diğer halklara göre üstün kıldığı düşüncesi tarih boyunca Yahudi inancını şekillendirmiştir (Aydın, 2013, s.328). Tarihsel süreç içerisinde Yahudiler kendilerini Tanrıdan gelen bir ahitle birbirlerine bağlanmış bir topluluk olarak telakki etmektedirler. Tabii olarak da Yahudi kelimesi belli bir atadan gelmek durumundan dolayı etnik bir kimliğe işaret ederken Arapçada Musevi olarak ifade edilen kavram ise Musa Peygambere atfen dinî bir kimliğe işaret etmektedir (Gürkan, 2013, s.187).

Ancak her ne şekilde algılanırsa algılsın Yahudilik dinî duygunun da üzerinde bir topluluğun ortak etnik paydası olarak ortaya çıkmaktadır. Öte yandan Yahudilik bir amentü ve ibadet

sisteminden ziyade tarihsel süreç içerisinde olgunlaşan ve farklılaşan bir geleneğe işaret etmektedir. Bu yüzden Yahudiliğin gerek kadim zamanlarda gerekse modern zamanlarda çok farklı varyasyonları ortaya çıkmıştır. Tevrat, Tanrı, İsrail üçlemesinin dışında Yahudi kutsal metinleri Yahudi din adamları (Rabbiler) tarafından yorumlanan ve sürekli genişleyen bir külliyat oluşturmıştır. Bu duruma bağlı olarak bugün Yahudiler; Ortodoks Yahudiler, reformcu Yahudiler, Muhafazakâr Yahudiler, yeniden yapılanmacı Yahudiler gibi başlıklar altında tasnif edilmektedir (Aydın, 2013, s.306-312).

Dünyadaki Yahudi popülasyonunun güncel durumuna bakıldığında; İsrail Yahudi Ajansı'nın tespitlerine göre tüm dünyadaki toplam Yahudi nüfusu 15,7 milyon civarındadır. İsrail'de 7 Milyon 200 bin, Amerika Birleşik Devletleri'nde ise 6 milyon 300 bin Yahudi yaşamaktadır. İsrail'de yaşayan Yahudi sayısı ise tüm dünya Yahudi toplam nüfusu içinde % 46 olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani Yahudilerin % 50'den fazlası diasporada yaşamaktadır. Ajansın tespitlerine göre Türkiye'deki Yahudi nüfusu ise 14.200'dür (jewishagency.org, 2023).

Yahudilik ve Yahudilerle ilgili bu genel bilgilerin ardından, bugün Yahudilerin kendilerine Filistin topraklarını işgal yoluyla vatan olarak benimsedikleri İsrail Devleti'nin temel ideolojisi hâline gelen ve bazı istisnaları olmakla birlikte yeryüzündeki Yahudilerin önemli bir kısmının siyasal ideolojisi olan siyonizm hakkında da bazı tespitler yapmakta yarar bulunmaktadır.

Yukarıdaki tespiti doğrulayan bir veri olarak ABD merkezli Yahudi kuruluşu Anti-Defamation League'nin (ADL) siyonizm tanımlaması şu şekildedir: Yahudi halkının atalarının vatanı olan İsrail topraklarında kendi kaderini tayin etme ve devlet kurma hareketidir. Dünya genelindeki Yahudilerin büyük çoğunluğu, açıkça Siyonist olarak tanımlansalar da tanımlamasalar da ve İsrail hükümetinin politikaları hakkındaki görüşlerinden bağımsız olarak, İsrail ile bir bağ veya akrabalık hissetmektedir (ADL, 2025). Yahudiler tarafından çıkarılan *Encyclopedia of Judaism*'da Siyonizm, Yahudilerin kutsal bir yönelişle Kudüs'te, kutsal topraklarda bir araya gelmeleri şeklinde tanımlanmaktadır. Aynı kaynağa göre Siyonizm kavramına kaynaklık teşkil eden "Siyon" sözcüğü ise Kudüs ve çevresini anlatmak üzere kullanılmaktadır. Bu kutsal yöneliş hem bir inanç hem bir ideoloji hem de bir ümit olarak belirmektedir. Bu durum Yahudiler için kutsiyet arz eden bir hedeftir (Encyclopedia of Judaism, 1972, s.1032).

Modern bir ideoloji olarak Siyonizm'in ortaya çıkışı ise Theodor Herzl'in çizdiği istikametle belirgin hâle gelmiştir. Siyonizm'in modern karakterine bakıldığında, her ne kadar temelde kadim Yahudi teolojisinden etkilenmiş olsa da Simon'un da ifadesiyle, söz konusu ideoloji Avrupa'da Aydınlanma Dönemi sonrasında ortaya çıkmış, ırkçı, materyalist, pozitivist bir ideolojidir (Simon, 1918, s.9).

Herzl'den evvel, Hirsch Kalischer, Yehuda Hai Alkalai, Ahad Ha'am, Moses Hess ve Pinsker (Siyon Âşıkları Hareketi) gibi simler Siyonizm üzerine düşünmüş ve aksiyon almış olsalar da Herzl'in *Der Judenstaat* (Yahudi Devleti) isimli kitabını kaleme almasından sonra Siyonizm kurumlaşmaya başlamıştır (Avcı, 2006, s.44).

Siyonizm'in ortaya çıkışında, 19. yy Avrupa'sında, Fransız İhtilali sonrasında ortaya çıkan fikir akımlarıyla birlikte gelişen ulusçuluk ve milliyetçilik hareketleri etkili olmuştur. Bu hareketlerin Yahudiler üzerindeki etkisi; dışlanmışlık, ötekileştirme, sürgün ve sair şeklinde ortaya çıkmıştır. Özellikle Doğu Avrupa'da dağınık vaziyette yaşayan ve diğer unsurlar içinde yabancılaşan Yahudiler bir yurt ve vatan arayışına girmişlerdir. Doğu Avrupa'da ortaya çıkan antisemitik hareketler; Yahudilerin birbirine kenetlenmesiyle sonuçlanmış, Herzl de Filistin'e dönüşü hedefleyen Aliyah Hareketi'ni tetikleyen kişi olmuştur.

Herzl'in tasarladığı Siyonist düşüncelere göre Yahudi olanlarla olmayanlar bir arada yaşamazlar. Öyleyse Yahudilerin bağımsız bir vatana ve devlete ihtiyacı vardır (Herzl, 1988, S.69). Herzl bunları söylerken diğer taraftan da bunun gerçekleşmesi için Yahudi olmayanların ve bir büyük devletin desteğine ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir (Herzl, 1988, s.69). Nitekim bu destek önce Balfour Deklarasyonu ile İngilizlerden, 1948 yılında da ABD'den gelecek ve 1948 yılında Herzl'in özlem duyduğu Yahudi devleti, Filistin toprakları Yahudiler tarafından kullanılan terör ve şiddete dayalı yöntemlerle işgal edilmek suretiyle kurulacaktır.

Norman G. Finkelstein'in da ifade ettiği gibi (Finkelstein, 2024), Siyonizm bir siyasal ideoloji olarak ırkçı, saldırgan ve hukuk tanımaz yöntemleriyle bugün de varlığını sürdürmekte, pek çok yazar, siyasetçi ve aktivistin "terör devleti" olarak tanımladığı İsrail, 7 Ekim 2023'te Gazze'de başlattığı soykırım hareketini evrensel hukuk kurallarını ve temel insanlık değerlerini hiçe sayarak devam ettirmektedir.

5. Nurettin Topçu'nun Yahudilik ve Siyonizm Üzerine Kaleme Aldığı Yazılar

Nurettin Topçu, 6 Gün Savaşı'nın sona erdiği 1967 yılının Haziran ayı sonrasında, üç ay üst üste üç yazı yazmıştır. *Hareket Dergisi*'nin Temmuz sayısında yazdığı yazının başlığı, "İslam Davası ve Yahudilik"tir (Topçu, 1967). Topçu bu yazısında Yahudileri "insanlık düşmanı mel'un bir ırk" olarak tanımlamaktadır. Bu yazıda insanlık ve Yahudilik birbirinin zıttı iki kavram olarak öne çıkmaktadır. Fransız İhtilali başta olmak üzere Yahudiler pek çok ihtilalin müsebbibidir. Yine Osmanlı'nın yıkılması da bir Yahudi projesidir. Ayrıca Topçu'ya göre Yahudiler sadece İsrail'de değil, tüm dünyada etkin bir millettir (Çağ, 2024).

Hareket Dergisi'nin Ağustos 1967 sayısında yayınladığı yazının başlığı ise "Para ve Yahudi"dir (Topçu, 1967). Bu başlık altında yazdıkları, ilk yazdığı yazıdan çok daha sert eleştiriler içermektedir. Yeryüzünde Yahudiler insanlık âlemi için bir musibettir. Yahudileri insanlığı çürüten bir şeytan olarak gören Topçu, Yahudi'nin gücünün paradan geldiğini anlatmaya çalışır (Çağ, 2024).

Üçüncü yazı ise Eylül 1967'de "İnsanlar ve Yahudiler" başlığı ile kaleme almıştır (Topçu, 1967). Bu yazıda Babil Sürgünü, Masonizm gibi tarihi olay ve kurumlar üzerinde durmuş, Einstein, Spinoza, Freud gibi önemli Yahudi düşünürleri eleştirmiştir. Ayrıca Topçu, bu yazıda Yahudilerin güçlerini paradan aldıklarını ifade etmiş, Yahudi'yle yine parayla savaşılmaması gerektiğini salık vermiştir (Çağ, 2024).

Topçu'nun konuya ilişkin olarak yazdığı bir başka yazı ise İslamcı yazar Mehmet Şevket Eygi tarafından çıkarılan *Yeni İstiklal Gazetesi*'nde (13 Haziran 1962 Tarihli Nüsha) Eichmann davası üzerine yazdığı yazıdır (Yalçın, 2024). Bu yazıda Yahudilerin Eichmann'ı asmalarının toplumsal ve siyasal sonuçlarını değerlendirmiş, Hannah Arendt ile paralel düşünceler ortaya koymuştur (Arendt, 2021). Yazının bir yerinde şu cümleyi kurmuştur;

"İsrail'in istikbâlini tahmin etmek güç değil. Yahudiler kendileri için en büyük felâketi kendi elleriyle hazırlamış oldular... Haklı veya haksız intikam hırsıyla akıtılan kanlar insanlığın bütün tarihi boyunca felâketlerle faciaların kaynağı olmuştur" (Topçu, 1962).

Topçu'nun çeşitli yayın organlarında Yahudilik, Siyonizm ve Yahudiler üzerine yazdığı yazılar daha sonra Dergâh Yayınları tarafından basılan eserlerinde de yayınlanmıştır. Topçu'nun yazılarının bir araya getirildiği *Ahlak Nizamı* isimli eserde Topçu'nun konuya ilişkin olarak üç yazısı

yer almaktadır (Topçu, 2008). Aynı yazılar daha evvel Hareket Yayınları tarafından 1970 yılında basılan *Ahlak Nizamı* isimli eserde yer almamaktadır (Topçu, 1970).

6. 6 Gün Savaşı

Nurettin Topçu'nun Yahudilik ve siyonizmle ilgili kaleme aldığı yazıların 6 Gün Savaşı sonrasına tevafuk etmesi, bu savaşlarda neler yaşandığını ortaya koyma gerekliliğini doğurmaktadır. Zira burada yaşananlar sonrasında kaleme alınan yazılar üslup ve yaklaşım itibarıyla oldukça sert yazılardır.

6 Gün Savaşı olarak bilinen savaşlar 5-10 Haziran 1967 tarihlerinde yaşanan ve Arap-İsrail savaşlarının üçüncüsü olarak bilinen savaşlardır (Britannica.com, 2025). Savaşın cepheleri ise İsrail'e karşılık Mısır, Ürdün ve Suriye'dir (Armaoğlu, 1989, s.247-248). Savaş, İsrail'in, 5 Haziran 1967'de Mısır'ın havalimanlarına saldırmasıyla başlamıştır. İsrail, aynı gün Ürdün ve Suriye'ye de saldırmış ve Arap kuvvetlerine ağır kayıplar verdirmiştir. İsrail bu savaşın neticesinde Sina yarımadasına girmiş, Golan Tepeleri'ni ele geçirmiş, Nablus, Doğu Kudüs, El-Halil, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ni de işgal ederek topraklarını üç kat artırmıştır. Mısır, Suriye ve Ürdün'ün bölgede İsrail'in yayılmacı politikaları karşısında İsrail'i ortadan kaldırma hamlesi olarak değerlendirebileceğimiz savaş; İsrail'in daha da genişlemesiyle sonuçlanmış, Araplar artık İsrail'i yok etmek yerine kaybettikleri toprakları geri alma mücadelesi içerisine girmişlerdir. Bu savaşlar neticesinde İsrail BM'nin Filistinli Araplara bıraktığı toprakların neredeyse tamamını işgal etmiştir. BM, İsrail'in işgal ettiği toprakların tamamını iade etmesi gerektiğine dair bir karar almış bulunsa da bu karar uygulanmamıştır. Savaş neticesinde 400.000 Filistinli Batı Şeria'dan, 50.000 kişi de Gazze Şeridi'nden ayrılmak zorunda kalmış, altı günlük muharebelerde 20.000 Arap hayatını kaybederken, sadece 800 İsrail askeri ölmüştür (İlhan, 2001, s.184-188).

7. Nurettin Topçu'nun Yahudilik, Yahudiler ve Siyonizm'e Bakışı

Topçu'ya göre, Yahudilerin yaşadığı Babil esareti insanlığın ebedi çilesinin başlangıcı olmuştur. Ona göre Yahudiler bu sürgünü tarihsel hafızalarında diri tutmuşlar ve bunu insanlık âlemi nezdinde bir intikam duygusuna dönüştürmüşlerdir (Topçu, 2008, s.205). Bilindiği gibi M.Ö. 587 ya da 586 yılında Babil kralı Nebukadnezar Kudüs'ü işgal etmiş, mabedi yıkmış ve Yahudileri Babil'e sürgüne yollamıştır. Yahudilerin kutsal kitabı Tanah'ta da ifade edildiği üzere Yahudi tarihinde pek çok sürgün söz konusu olmasına rağmen Babil Sürgünü kadar başka hiçbir sürgün söz konusu halk üzerinde diğerleri kadar etkili olmamıştır (Fohrer, 1975,s.375). Aslında Topçu'nun tam olarak da kastettiği budur. Nitekim Babil sürgününün (M.Ö. 538 yılında Babil Persler tarafından ele geçirilmiştir) bitişinden sonra Yahudilerin önemli bir kısmı (Babil, Mısır vs. ülkeler) diasporada kalmışlar (Torrey, 1910, s.285), sürgün psikolojisi Yahudilerin intikam duygularını ebedî bir hırs ve intikam duygusuna dönüştürmüştür.

Topçu'ya göre bu ebedî intikam duygusu daha sonra Yahudilerin fikir ve aksiyon sahasında bir zulüm makinesine dönüşmesine sebebiyet vermiştir. Kin ve haset silahıyla silahlanan Yahudiler; fikir, inanç ve ilim sahası da dâhil insanlığın ortaya koyduğu bütün güzel şeyleri yıkmaktadır. Ayrıca Yahudilerin zulmü sadece temiz inançlı masum toplumlara değil fertlere de yönelmektedir. Yine Topçu'ya göre bu zulmü bilerek ve isteyerek yapan Yahudiler olmakla birlikte kendi ifadesiyle “şuuraltından çıkarıp yapanlar” da vardır.

Tam da bu noktada fikir ve inanç planından bir örnek veren Topçu; Spinoza'yı ve fikirlerini masaya yatırmış, Hollanda Yahudilerinden olan bu filozofun kurduğu felsefi düşüncenin Allah'ı inkâr eden bir anlayışa vardığını dile getirmiştir:

"Bu bedbaht ve mazlum filozof Allah'ı kâinatın bütünü olarak açıklayan sistemi içinde Allah'ın inkarı sonucuna varmıştı. Filhakika Allah ve kâinat bir ve aynı cevherdir. Allah'tan başka bir şey yoktur ve var olamaz dedikten sonra Allah'ı varlıktaki tam zorunluluğun içine hapsederek yalnız kendi zorunlu kanunları ile idare edilen varlığı tanımış ve Allah'ına inkârına ulaşmış oluyordu. Böylece Yahudi'nin Allah deyişi bile Allah'ı inkâr oluyordu" (Topçu, 2008, s.206).

Topçu'nun eleştirdiği bir diğer filozof ise Karl Marx'tır. Topçu Marx'ı tarihsel maddeciliği savunmasından dolayı eleştirmiş, Marx'ın kaba maddeciliğinin insanlığı bataklığa sürüklediğini öne sürmüştür. Ayrıca Marksizm'in temel toplumsal görüşü olan sosyal hayatın tüm alanlarının iktisadi bir sebeple şekillendiği fikrini de reddetmiş, sonradan Protestanlığı kabul eden bir anne babadan doğan Yahudi kökenli Marx'ı daha çok fikri ve ideolojik açıdan eleştirmiştir (Topçu, 2008, s.206).

Freud da Yahudi kökenli bir düşünür olarak Topçu'nun eleştirilerinden nasibini almıştır. "İnsanlığın fitratında bulunan her güzel şeye düşman" olduklarını ifade ettiği Yahudilerin düşünce sahasında da bir ifsat hareketi içinde olduklarını ifade edercesine bu eleştirileri ortaya koymuştur. Topçu'nun Freud'a yönelttiği en büyük eleştiri şu cümlelerinde açığa çıkmaktadır: "*Viyana'da bir Yahudi olan Dr. Freud ise insan şahsiyetini teşkil eden ve şuur dışı denem ruhsal hazineleri keşfedip onda cinsi iştihallerden başka bir şey olmadığını söyledi*" Allah inancını bile cinsel libidonun batağına gömdüğünü ifade eden Topçu, Freud'u insanın temiz bütün duygularını cinsel iştihaların batağına saptamakla itham etmiş, Freud'un psikiyatrik tezlerine itiraz etmiştir (Topçu, 2008, s.206).

Fransız sosyoloji mektebinin kurucularından olan ve düşünce dünyamıza Ziya Gökalp tarafından sokulan Yahudi kökenli Durkheim ise savunduğu cemiyet fikriyle dinî inançların temelini yıkan düşünceler ortaya koymuştur. Topçu'ya göre Durkheim içtimai izâfiyetçilik fikriyle zaman, mekân ve sebep kavramlarının temellerini cemiyette aramış, mutlak hakikat kavramını inkâr ederek kutsiyetin kaynağını cemiyete indirgemıştır. Durkheim'e göre kutsal saydığımız bütün emirler cemiyetten gelmektedir. Allah kavramı Durkheim tarafından tersyüz edilmiş, cemiyete tanrısal bir rol biçilmiştir. Topçu'ya göre, Batı dünyasında kısa bir dönem çelimsiz bir fikir olarak ortaya çıkan ve Hristiyan düşüncesine bir itiraz olarak yükselen Durkheim sosyolojisi Türkiye'de oldukça etkili olmuş, ders kitaplarına dahi girmiştir. Topçu, yine kendi ifadesiyle "hakikat sevgisinden yoksun" olan bir Yahudi düşünürün bir İslam ülkesinde baş tacı edilmesini eleştirmektedir (Topçu, 2008, s.206-207).

Hareket Dergisi'nin Eylül 1967 sayısında yayınlanan yazısında Topçu; daha çok Yahudi düşünürlerin geliştirdikleri fikirleri eleştirmiş, bu fikirlerin mutlak hakikat, ebedilik, Allah ve ahlak kavramlarını yerle bir ettiğini öne sürmüştür. Topçu bu eleştirileriyle Yahudileri hakikati yıkan birer şer ve fitne yuvası olarak görmüştür. Şu ifadeleri ise çarpıcı bir özellik içermektedir: "*Yahudi, içimizdeki tehliktir iyi tanımadan yaklaşmayalım, Yahudi, Allah'ın insan diye yarattığı varlıklara benzer*" (Topçu, 2008, s.209)." Bugünün koşullarında Yahudiler tarafından anti-semitik bir söylem gibi algılanabilecek bu yaklaşım Topçu'nun fikir dünyasında gayet normal karşılanabilecek bir içerik kazanmıştır.

Yahudilerin parayla olan ilişkisi noktasında Topçu'nun son derece keskin ve kesin hükümler içeren ifadeleri mevcuttur. "Para ve Yahudi" başlıklı makale bu keskin görüşlerin paylaşıldığı bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır. *Hareket Dergisi*'nin Ağustos 1967 sayısında yer alan ve ayrıca

Topçu'nun *Ahlak Nizamı* (2008) başlıklı kitabında da yer alan makale dikkat çekici bir içerik taşımaktadır.

Topçu'ya göre Yahudi kavmi “insanlığın başına musibet olmak için yaratılmıştır”. Ayrıca “her yerde mazlum ve masum görünen Yahudi bizi içimizden çürüten bir şeytandır”. Buradan hareketle insanlığın iki büyük düşmanı ve şeytanı vardır: para ve Yahudi. Topçu'nun ifadesiyle “para Yahudi'ye, Yahudi paraya tapar”. Paranın olduğu her yerde Yahudi'nin de olduğunu söyleyen Topçu, insan emeğinin para denilen nesne ile değersizleştiğini ifade etmektedir. Yahudiler parayı kullanmak suretiyle insanları ve toplumları birbirlerine düşman etmektedirler. Bu onların ezeli alışkanlıklarından birisidir. Hz. Osman'ın katledilişinde ve Kennedy suikastında Yahudilerin parmağı olduğunu ifade eden Topçu tarihsel bazı referanslar vererek Yahudilerin güçlerini kötü yönde kullandıklarını söylemeye çalışmaktadır. Yazara göre, hemen her memlekette dünya sermayesini ele geçiren Yahudi, kan ve katil ile gücünü pekiştirmekte, pek çok beşerî facianın müsebbibi olmaktadır (Topçu, 2008, 210-211).

Topçu'ya göre Yahudiler basın, üniversite, iş dünyası gibi alanlara sızmışlardır. Bu mecralarda oldukça da etkilidirler. Zehirli fikirlerini basın yayın yoluyla yaymaktadırlar. Parasal gücü kullanmak suretiyle de kendileri dışında gelişme eğilimi gösterenleri tesirsiz hâle getirmektedirler. Geniş kitleler yoksulluğa ve sefaletle sürüklenirken parayı elinde tutan Yahudiler güçlerini paraya hâkim olmak suretiyle tahkim etmektedirler. “Para ve Yahudi” başlıklı yazıda karşımıza çıkan önemli bir tespit ise ilk İslam devletinin deviricisinin Yahudiler olduğu ve Osmanlı'yı da Yahudilerin yıktığı fikridir. Osmanlı tarihini gözden düşürenler ve Türk dilini ifsat edenler de yine Yahudilerdir. Topçu bunları söylerken detaya girmemekte, genel tespitler yapmakta, öne sürdüğü fikirleri örnekendirme yolunu tercih etmemektedir (Topçu, 2008, s.212).

Söz konusu yazının son kısmında bütün bu ağır eleştirilerin ardından Topçu “hiçbir canlı varlığa karşı olmadığımız gibi Yahudi'ye karşı da zalim olmayalım” diyerek zulüm-adalet dengesini gözetmekte, öbür yandan da Yahudilere karşı uyanık olmak gerektiğini, insanlığa yaptıkları zulmü engellemenin bir vazife olduğunu söylemektedir. Topçu İstiklal Harbini, Yahudilerin idare ettikleri emperyalizme karşı bir savaş olarak değerlendirerek ilgili makalesine son vermektedir. Burada Topçu'nun Yahudilerle ilgili tespitlerinin tam da 6 Gün Savaşı'nın yaşandığı günlere denk geldiğini hatırdan çıkarmamak gerekmektedir. Bu savaşta Kudüs, El Halil, Cenin ve birçok Filistin bölgesi İsrail tarafından işgal edilmiş, çok sayıda Müslüman Arap öldürülmüştür. Arap milliyetçilerinin İsrail'e karşı verdikleri bu sınav başarısızlıkla sonuçlanmış ve Filistin'de haritaların İsrail lehine değişmesi sonucunu doğurmuştur (Armaoğlu, 1989, 247-260).

Nurettin Topçu'nun Yahudilik ve Yahudileri konu edindiği bir diğer yazı ise “İslam Davası ve Yahudilik” başlıklı makalesidir. *Hareket Dergisi*'nin Temmuz 1967 sayısında keleme alınmıştır. “Ahlak Nizamı” (2008) isimli eserde de yer alan makalede Topçu bu kez İslam davası ile Yahudilik arasındaki ilişkiye değinmiştir.

Topçu; bu makalede öncelikle İslam davasının kısa bir tarihsel seyrine, dört halife döneminden başlayarak Osmanlı'na kadar İslam davasının sürekli hücumu uğradığına değinmiştir. Haçlı hücumlarından başlayarak Osmanlı'nın son döneminde ortaya çıkan hürriyet, demokrasi, inkılap gibi kavramların arkasına saklanarak İslam'a yapılan saldırılar Topçu'nun dikkat çektiği hususlardır. Türklerin, Siyonistlerin kaleyi içten fethetmeleri karşısında İslam davasının ayaklar altına alındığını gördüklerini, bunun farkına vardıklarını ifade eden Topçu, parayla satın alınan besleme basının bu saldırılara âlet olduğunu da ifade etmekten çekinmemektedir (Topçu, 2008, s.214).

Nurettin Topçu Fransız İhtilali'nde de başka devrimlerde de Yahudilerin etkili olduklarını söylemektedir. 6 Gün Savaşı'nda, Sina Çölü'nde başarılı olan Siyonistlerin en büyük hamilerinin ABD ve İngiltere olduğuna temas eden Topçu İslam dünyasında Siyonistlere olan tepkinin büyüdüğünü söylemekte buna mukabil Türkiye'de "besleme basın" olarak tavsif ettiği yayın organlarının sessiz kaldığına işaret etmektedir. Bunları söylerken ise "Siyonizm'in son zamanlarda memleketimizde büyük ilerlemeler kaydettiğini söylemektedir. Özellikle basındaki yozlaşmaya dikkat çeken Topçu, Yahudi iş adamlarından yüksek ilan parası alma karşılığında milliyetçi yazarların bile Siyonizm'e hizmet ettiklerini, Yahudiler aleyhinde yazmaktan çekindiklerini, Yahudilerle ticaret noktasında bazı dindarların bile bu durumdan imtina etmediğinden şikâyet etmektedir. Topçu; Yahudi sermayesinin ülkede çok güçlü olduğuna, devletçi ekonomik yaklaşımın Yahudiler tarafından yerden yere vurulduğuna da temas etmekte, Yahudi sempatizanı hâline gelmiş Türklerin çocuklarını düvel-i muazzama devletlerinin okullarında okutmak için yarıştıklarını söylemektedir (Topçu, 2008, s.215-216).

6 Gün Savaşı'ndan sonra Arapların Yahudilerle tek başlarına baş edemeyeceğini öne süren Topçu; İttihad-ı İslam davasına işaret etmekte, ırkına bakılmaksızın bütün Müslüman ülkelerin Siyonizm'e karşı birleşmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Topçu'ya göre Arap Birliği İslam birliğine dönüştürülmedikçe Siyonizm büyük İsrail emeli için bizim topraklarımıza da göz dikmekten geri durmayacaktır. Tam da bu sebeple tarih boyunca İslam'ın bayraktarlığını yapmış Türklerin Siyonizm karşısında teyakkuzda olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu noktada Fatihlerin, Yavuzların belirlediği yöntemler tercih edilmeli, keskin tedbirler alınmalıdır. Bu görüşlerden sonra Topçu'nun makaleyi şu ifadelerle sona erdirmesi geleceğe dair bir uyarının işareti olarak algılanabilir: *"İsrail orada durdukça İslam ve Türk Dünyası tehlikededir. İstikbal ya birinin ya ötekindir."* Topçu bu cümleleriyle İsrail'in bölgede Türkler ve Müslümanlar için büyük bir tehlike arz ettiğine dikkat çekmektedir.

Sonuç

Çalışmamızda Topçu'nun Siyonizm ve Yahudilikle ilgili yazdığı yazıları analiz ettiğimizde sonuç olarak şunları söylemek mümkündür. Nurettin Topçu; Yahudilik ve Siyonizm'le ilgili yazılarında tarih boyunca çeşitli ideoloji ve fikir hareketlerini etkilemiş yahut bizzat bu akımların kurucusu olmuş Yahudi bilim ve fikir adamlarını kendi fikriyatı ve inanç dünyası penceresinden eleştirmiş, bu fikirlerin Müslüman-Türk toplumu üzerindeki tesirlerini ortaya koymaya çalışmıştır. Bunu yaparken temel aldığı esaslar ya da temel endişesi İslam'ın itikadi boyutları(?), Allah inancı (Tevhid düşüncesi) ve ahlak gibi kavramlardır.

Spinoza'dan başlayarak Freud ve Durkheim'in teorilerinin (yine kendi ifadesiyle) "Müslüman zihnindeki yıkıcı ve zehirleyici etkilerini" kısaca ifade etmeye çalışmıştır. Marks gibi sosyal ve siyasi teoriye grand teori ölçeğinde katkıda bulunmuş düşünürleri dahi toplum ve iktisat görüşleri bakımından eleştiriye tabi tutmuştur. Durduğu ideolojik nokta itibarıyla antikomünist bir tavır içinde olan ancak Anadolu Sosyalizmi kavramı ile nevi şahsına münhasır sosyalist bir fikir geliştiren Topçu sadece Marx'a değil, Durkheim gibi Fransız sosyolojisinin kurucularından birisi olan (Karady, 2016, s. 310) ve literatüre pozitivist Fransız sosyolojisinin kurucusu olarak kaydedilmiş bir düşünürü de fikirlerinden dolayı eleştiriye tabi tutmuştur.

Tespitlerimize göre bunu yaparken kaba bir anti-semitik tavır içinde olmamış, fikri açıdan bu düşünürler hakkında çeşitli yargılarda ve tespitlerde bulunmuştur. Nitekim bir yazısında *"Yahudilere zulmetmeyelim ama kurdukları tuzaklar karşısında uyanık olalım"* diyerek kaba bir anti-semitik

tavır içinde olmadığını ortaya koymuştur. Ancak Topçu'yu hayrete düşüren temel mesele eleştiriye tabi tuttuğu bütün bu düşünürlerin Yahudi kökenli olmasıdır.

Topçu "insanlığın temiz fitratına saldırmakla" suçladığı bu düşünürlerin esas eğiliminin Yahudilerin Babil Sürgünü'nden sonra insanlıktan intikam almak üzere harekete geçen ve sürekli güç toplayan bir topluluğun üyeleri oldukları gerçeğini de göz ardı etmez. Zira Topçu'ya göre Babil Sürgünü'nden sonra Yahudiler diaspora psikolojisi içerisinde uzun yüzyıllar boyunca insanlığın düşmanı olarak tezahür etmiş bir kavimdir. Fransız ihtilali de dâhil pek çok büyük toplumsal hareketin arkasında Yahudiler vardır. Bu yönüyle Yahudiler pek çok devrim ve ihtilalin tetikleyicisi olarak bir şer ve fitne yuvası haline gelmişlerdir.

Topçu ilgili yazılarında Yahudileri sadece Yahudi düşünürler ölçeğinde, fikri planda eleştirmekle kalmamış aynı zamanda para ile olan ilişkileri, güç kullanma biçimleri, siyasete, iş dünyasına, basına ve eğitim hayatına nüfuz etmeleri bakımından da eleştirmiştir. Özellikle Türkiye'de 6 Gün Savaşı sonrasında Yahudi iş adamlarının büyük reklam bütçeleri karşısında eğilip bükülen milliyetçi basın dahi Topçu'nun eleştirilerinden nasibini almıştır. Öte yandan Osmanlının yıkılmasında Yahudilerin tesiri olduğunu ifade etmesiyle Yahudilerin siyaset üzerindeki tesirlerini oraya koymuş, Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da yine kendi ifadesiyle "siyonizmin ileri derecede ülkeye nüfuz ettiğini" kaydetmiştir.

Yahudilerin parayla olan ilişkilerini tarif eden Topçu, Yahudiler hakkında "insan olmayan", "şeytan" gibi ifadeler kullanmaktan imtina etmemiştir. *"Her yerde mazlum ve masum görünen Yahudi bizi içimizden çürüten bir şeytandır"* demek suretiyle Yahudiler hakkındaki kanaatini bir miktar egzajere ederek ortaya koymuştur.

Topçu'ya bu ifadeleri kullandıran sosyal, siyasal ve dini bir arka plan bulunmaktadır. 6 Gün Savaşı sürecinde ve neticesinde ortaya çıkan tablo belli ki Topçu'yu ziyadesiyle öfkelenmiştir, Yahudiler ve siyonizmle ilgili yazıları tam da bu olayların hemen arefesinde kaleme alınmıştır. Topçu ülke içinde ve dışında tüm insanlık adına Yahudilerin sebebiyet verdiği bazı kötücül durumları gözlemleyerek bu yargılara varmış olmalıdır.

Esasında Topçu; konuyla ilgili yazılarında bir Yahudi portresi çizmiş, bu portreyi tarif ederken Yahudileri ırkçı, sinsî, şer ve fesat yuvası, bencil, yıkıcı, şeytana hizmet eden, paraya tapan ve nihayet "insan" mefhumu içinde sayılamayacak varlıklar olarak değerlendirmiştir.

Yazdığı metinlerde sık sık tarihsel bazı olaylara temas etmesi ise modern dönemlerde Yahudi karakterinin tarifi ve anlaşılması için besleyici, destekleyici bilgi sunma arayışı olarak öne çıkmaktadır. Hz. Osman'ın öldürülmesinin arka planında Yahudilerin bulunması, Fransız İhtilali'nin görünmeyen organizatörlerinin Yahudiler olduğu iddiası, Osmanlının yıkılışında Yahudilerin oynadıkları role yaptıkları atıflar bu bakış açısıyla ilişkilendirilebilir.

Topçu'nun Yahudiler hakkında bu kadar sert eleştirilerde bulunması, sadece kendisinin temsil ettiği ideolojik mensubiyet ile açıklanamaz. Söz konusu metinler sadece Anadolu-İslamcı çizgide bulunan yazarın sıradan bir Siyonizm ve Yahudilik aleyhtarlığı olarak algılanırsa Topçu'nun tarihe ve Siyonist pratiğe yaptığı referanslar görmezden gelinmiş olunur. Her ne kadar Topçu'nun Spinoza'dan başlayarak Freud'a uzanan çizgide, Yahudi düşünürlerin fikirlerine karşı görüşler öne sürmesi ve eleştirmesi İslami düşünceye olan bağlılığı ve vukûfiyeti ile açıklanabilirse de 6 Gün Savaşı'nın sonuçlarının ve Topçu'nun Yahudi nüfuzuna, Siyonizm'in yayılmacı politikalarına dair tespitlerinin bu sert eleştirilerde etkili olduğu düşünülebilir. Zira Topçu, *"Hiçbir canlı varlığa karşı olmadığımız gibi Yahudi'ye karşı da zalim olmayalım."* diyerek kendi inançları ve dünya görüşü perspektifinden bir düşünsel ve itikâdî denge gözettiği anlaşılmaktadır.

Kaynakça

- Arendt, H. (2021), *Kötülüğün Sıradanlığı*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Armaoğlu, F. (1989), *Filistin Meselesi ve Arap İsrail Savaşları*, Ankara: İş Bankası Yayınları.
- Avcı, Y. (2006). "Siyon'dan Siyonizm'e Politik Bir İdeolojinin Dini Temelleri ve Fikirsal Gelişimi", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi* (2), 3
- Çağ, G. (2025, 6 Şubat). "Nurettin Topçu ve Yahudiler", Erişim Adresi: <https://www.fikirtepedi.com/tarih/nurettin-topcu-ve-yahudiler/>
- Çaha, Ö.ve Şahin, B. (2013). *Dünyada ve Türkiye'de Siyasal İdeolojiler*, Ankara: Orion Kitabevi.
- Doğan, D. M. (2004). "Nurettin Topçu", *Modern Siyasi Düşünce-İslamcılık*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Durgun S. (2010) "İdeolojik Çeşitlenmeler ve Toplumsal Hareketler", *Türk Siyasal Hayatı*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Elibol, S. (2004). "Muhafazakâr Bir Düşünce Okulu: Hareket Dergisi", *Modern Siyasi Düşünce-Muhafazakârlık*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Fohrer, G. (1975). *History of Israelite Religion*, (Translated by David E. Green), S.P.C.K.
- Gürkan, S. L. (2013). "Yahudilik" *DİA*, C.43. İstanbul: TDV Yayınları.
- Herzl, T. (1988). *The Jewish State*. Newyork: Dover Publications.
- Heyet, (1992). "Nurettin Topçu'nun Kısa Hayat Hikâyesi", *Nurettin Topçu'ya Armağan*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Heyet, (1992). *Nurettin Topçu'ya Armağan*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- İlhan, S. (2001), "İsrail", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.23, İstanbul: TDV Yayınları.
- Jewishagency, (2023, 23 Ağustos). "Jewish Population Rises to 15.7 Million Worldwide in 2023", Press Release, Erişim Adresi: <https://www.jewishagency.org/jewish-population-rises-to-15-7-million-worldwide-in-2023>
- Kahraman, A. (2013). *Mukayeseli Dinler Tarihi*, İstanbul: İFAV Yayınları.
- Kara, İ. (2012). "Nurettin Topçu", *DİA*, C.41, İstanbul: TDV Yayınları.
- Kara, İ. (2016). "Nurettin Topçu'nun Eserlerinin Teşekkülü ve Yayın Süreçleri Üzerine Birkaç Not", *40 Yıl Sonra Nurettin Topçu*, Ankara: TYB Yayınları.
- Karady, V. (2016). "Emile Durkheim", (Çev. Ahmet Kemal Bayram) *Sosyal Bilimler Ansiklopedisi*, Ankara: Adres Yayınları.
- Kutlu, M. (1976) "Nurettin Topçu İçin Bir Biyografi Denemesi", *Hareket Dergisi*, 110-111.
- Meral, Y. (2022, 26 Temmuz). "Yahudilik", *Tübitak Sosyal Bilimler Ansiklopedisi*, Ankara. Erişim Adresi: <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/yahudilik>
- "Six-Day War", (2025, 8 Eylül) Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/Six-Day-War>.
- Şehsuvaroğlu, L. (2002). *Nurettin Topçu*, Ankara: Alternatif Yayınları.
- Topçu, N. (2016). *İsyân Ahlâkı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (2011) *İslam ve İnsan, Mevlana ve Tasavvuf*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

- Topçu, N. (2008). Ahlâk Nizamı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (1970). Ahlâk Nizamı, İzmir: Hareket Yayınları.
- Topçu, N. (1967). "Para ve Yahudi", Hareket Dergisi, II/20.
- Topçu, N. (1967). "İslam Davası ve Yahudilik", Hareket Dergisi, II/19.
- Topçu, T. (1967), "İnsanlar ve Yahudiler", Hareket Dergisi, II/21.
- Topçu, N. (1962). "Eichmann'ın İdamı", Yeni İstiklâl, 13 Haziran 1962.
- Topçu, N. (1978). Milliyetçiliğimizin Esasları, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (2025). Bütün Yazıları, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Torrey, C. C. (1910). Ezra Studies, Chicago: The University of Chicago Press.
- Yalçın, S. (2025, 6 Şubat). "Yahudi Arendt ile Müslüman Topçu'nun Ortak Görüşü: 1961'deki Büyük Hata", Erişim Adresi: <https://www.odatv.com/yazarlar/soner-yalcin/yahudi-arendt-ile-musliman-topcunun-ortak-gorusu-1961deki-buyuk-hata-120026964>
- "Zionism", (2025, 23 Ağustos), Erişim Adresi:
<https://www.adl.org/resources/backgrounder/zionism>,